

Diplomás kisgyermeknevelők szakmai közérzete és jövőképe

Bencsikné Molnár Réka¹ és Orbán Dóra²

¹Újbudai Bölcsődei Intézmények,
Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Doktori Iskola

²Újbudai Bölcsődei Intézmények

Absztrakt

Jelen tanulmány a diplomás kisgyermeknevelők szakmai közérzetéről szól, és arra tesz kísérletet, hogy értelmezze azokat a perspektívákat, amelyeket a kisgyermeknevelők a szakmai jövőjükkel kapcsolatban látnak. Ehhez szükséges volt megismernünk az eddigi szakmai életutakat, kitekintve a pályaválasztás motívumaira, a csecsemő- és kisgyermeknevelő képzés élményeire és a bölcsődei intézményrendszer munkakörülményeire. A mintánkban 15 diplomás, az Újbudai Bölcsődei Intézményekben dolgozó kisgyermeknevelő szerepel, akik közül 10 fő OKJ-s végzettséggel is rendelkezik. Ennek következtében kutatásunknak nem várt hozadéka, hogy megvilágításba kerültek a két képzési szint sajátosságai is. Kutatásunkban az egyéni írásbeli kikérdezés módszerét és a félig strukturált interjút kombináltuk. A félig strukturált interjúk elemzése az Atlas.ti tartalom-elemző szoftver segítségével valósult meg, adatfeldolgozási módszerünk a megalapozott elméleten alapul. Elemzésünk e módszer elveit követi, az adatok elemzése – az induktív kategóriaalkotás – Glaser (1992) elemzési stratégiáján alapszik. Az eredményekből kirajzolódó mintázatok rámutatnak azokra a feltételekre, amelyek hosszú távon motiváltan, örömmel a pályán tarthatják a kisgyermeknevelőket, biztosítva a jó szakmai közérzetet. Magas szintű elhivatottságot tükröz, hogy az intézményünkben dolgozó megkérdezett kisgyermeknevelők mindegyike a szakmához kapcsolódó konkrét továbbtanulási, tanulási és jó néhányan konkrét szakmai jövőképpel rendelkeznek. Eredményeink nemcsak a bölcsődei szakterületnek, valamint a szak fejlesztésével foglalkozó szakembereknek szolgálhatnak fontos ismeretekkel, hanem a szülők számára is megvilágításba kerülhet a csecsemő- és kisgyermeknevelő szakma sokszínűsége.

Kulcsszavak: bölcsőde, kisgyermeknevelők szakmai közérzete, jövőkép, megalapozott elmélet, kvalitatív tartalomelemzés

Bevezetés

Az elmúlt években hazánkban is előtérbe kerültek a kora gyermekkori nevelés intézményeinek működésére és szakmai gyakorlatára irányuló fejlesztések. Kutatásunk szempontjából a legfontosabb az országos bölcsődei férőhelyeket

érintő bölcsődefejlesztési program, hiszen a bölcsődei férőhelyek bővítése a szakemberigényt is növeli. A férőhelyek növelése a magyar bölcsődei rendszer fejlesztése és a családok megsegítése szempontjából kulcsfontosságú, ugyanannyira, mint a bölcsődei szakemberképzést érintő változások és folyamatos fejlesztések. Az évtizedeket felölelő kisgyermeknevelő képzés fejlődéstörténetének mérőköve, hogy hazánkban 2009-től folyik főiskolai szinten kisgyermeknevelő képzés, amely mellett megmaradt a felsőfokú szakképzés, azaz a szakemberképzést két képzési szint együttélése jellemzi. Ez a kettőség számos kérdést felvet a szakma szempontjából, amelyet Podráczky Judit (2020) tanulmányában részletesen kifejti. Tanulmánya számunkra abból a szempontból is érdekes, hogy egyrészt rámutat arra, hogy „újszerű a diplomás kisgyermeknevelő ideája”, másrészt részletesen felvázolja, miért szükséges és fontos a magasabb szintű szakképzettség. Kitér azokra a lépésekre és feladatokra, amelyek a szakemberképzés színvonalának emelésére irányulnak, ezek magukban foglalják a végzettségi szint növelését is.

Tapasztalataink alapján elmondható, hogy a diplomás kisgyermeknevelők körében egyre több a pályaelhagyó, emellett az elmúlt öt évben a csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-szakra jelentkezők számát figyelve a statisztikák is csökkenő tendenciát mutatnak. Az 1. ábra a csecsemő és kisgyermeknevelő BA szakra jelentkezők számát összesítve országos szinten mutatja a BA képzés bevezetésének kezdetétől fogva, feltüntetve a szakot első helyen megjelölő felvételizők létszámát. Látható, hogy 2016-ban a kezdeti számokhoz képest megemelkedett a csecsemő-és kisgyermeknevelő BA szakra jelentkezők száma, ez annak köszönhető, hogy Balogh Zoltán 2015 áprilisában bejelentette, hogy 2016-tól a kormány kiterjeszti a felsőfokú végzettségű bölcsődei kisgyermeknevelőkre a pedagógus életpályát¹. A rendelet hatására az egyetemi képzés anyagilag is vonzóvá vált a bölcsődékben dolgozó más végzettséggel rendelkező kisgyermeknevelők számára is. A mintánkban szereplő kisgyermeknevelők 73%-a az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-szakán végzett, ezért kíváncsiak voltunk arra, hogy az ELTE-t milyen mértékben érintik a felvételi létszámok változása. A 2. ábrán látható, hogy míg 2016-ban 1. helyen 777 fő jelölt meg az ELTE Tanító-és Óvóképző Kar csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-szakot, addig ez a szám 2020-ban drasztikusan 81 főre csökkent². Itt fontos megemlíteni, hogy ugyan a 2020-as felvételitől lett volna kötelező a középfokú nyelvvizsga és az egy emelt szintű érettségi vizsga teljesítése, a kormányrendelet végül elengedte a középfokú nyelvvizsga-követelményt, az emelt szintű érettségi teljesítésére vonatkozó követelmény azonban megmaradt³.

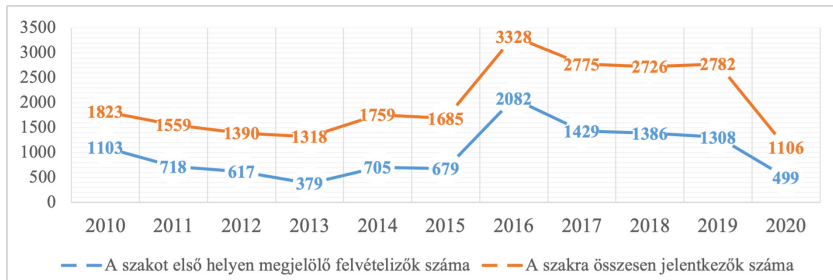
¹ 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

² A felvi.hu elmúlt évek statisztikai adatai. Az adatok kizárólag a szeptemberben induló képzésekre vonatkoznak, beleértve a nappali és a levelező tagozatot (államilag támogatott és költségtérítéssel). Az adatok nem tartalmazzák a pótfelvételizők számát.

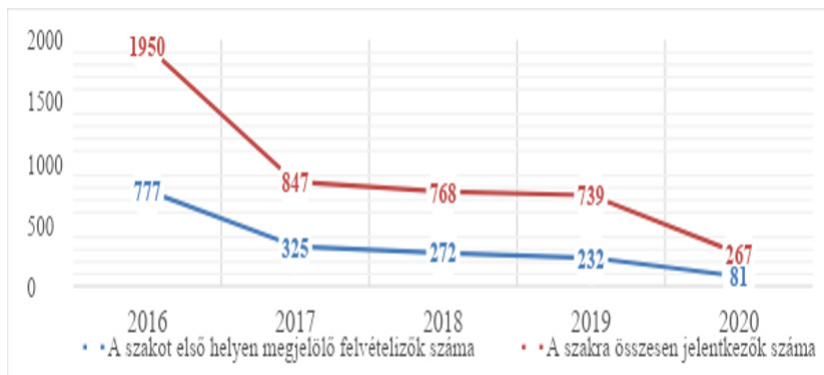
³ A felsőoktatási felvételi eljárásról szóló 423/2012. (XII. 29.) korm. rendelet

1. ábra

A csecsemő- és kisgyermeknevelő BA- szakra jelentkezők száma országos szinten

2. ábra

A csecsemő- és kisgyermeknevelő BA- szakot megjelölő felvételizők száma az ELTE Tanító- és Óvóképző Karon (saját szerkesztés)

Magyarországon a bölcsődei intézményekben többféle szakképesítés⁴ helyezkedhetnek el a kisgyermeknevelők. Az Újbudai Bölcsődei Intézményekben 143 kisgyermeknevelő dolgozik a gyermekcsoportokban, ebből mindössze 29 kisgyermeknevelő rendelkezik csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-diplomával, ami a kilenc tagbölcsődére vetítve kevésnek számít.

⁴ Csecsemő- és kisgyermeknevelő (BA), bölcsődei szakgondozó (OKJ), csecsemő- és kisgyermekgondozó (OKJ), csecsemő- és kisgyermeknevelő-gondozó (OKJ), csecsemő- és gyermeknevelő-gondozó (OKJ), kisgyermekgondozó, -nevelő (OKJ), csecsemő- és kisgyermeknevelő asszisztens (FOKSZ), csecsemő- és gyermekgondozó (OKJ); vagy ezen képzések valamelyikével rendelkező: védőnő, pedagógus, felsőfokú szociális alapképzéssel rendelkező személy vagy gyógypedagógiai asszisztens (OKJ) [kizárólag csecsemő- és gyermekgondozó (OKJ) képzéssel rendelkező személy esetén] (6/2016. (III. 24.) EMMI rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet módosításáról)

A kisgyermekkel való foglalkozás a bölcsődében professzionális tudást igényel, a kisgyermeknevelők a gondozás mellett minden fejlődési területet érintő komplex szakmai munkát folytatnak: nevelnek, fejlesztenek. Ennek okán a vezetői prioritások közé tartozik egyrészt a középfokú végzettséggel és a felsőfokú szakképesítéssel rendelkező munkavállalók ösztönzése arra, hogy jelentkezzenek a csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-szakra, másrészt a csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-diplomával rendelkező munkavállalók megtartása. Ehhez ismerni kell a munkavállaló kisgyermeknevelők szakmai közérzetét és jövőképét.

Jelen tanulmány alapjául szolgáló kutatás az Újbudai Bölcsődei Intézmények intézményvezetője, Unger Katalin megbízásából készült, amely kizárólag az Újbudai Bölcsődei Intézményekben dolgozó, csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-diplomával rendelkező kisgyermeknevelők szakmai közérzetére és jövőképére terjed ki. Kutatásunk célja egyrészt az Újbudai Bölcsődei Intézményekben dolgozó csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-diplomával rendelkező kisgyermeknevelők szakmai közérzetének, jövőképének megismerése, a szakmára való távolabbi rátekintés, másrészt a kisgyermeknevelőket közvetlenül megszólítva foglalkozni a szakmai önismeretükkel, a kisgyermeknevelői szakma problematikájával, kérdéseivel.

A kutatás tervezésénél fontos szempont volt, hogy az egyéni interjúknak olyan önismereti-szakmai hozadéka lehet, amely sokat adhat a kisgyermeknevelők számára is.

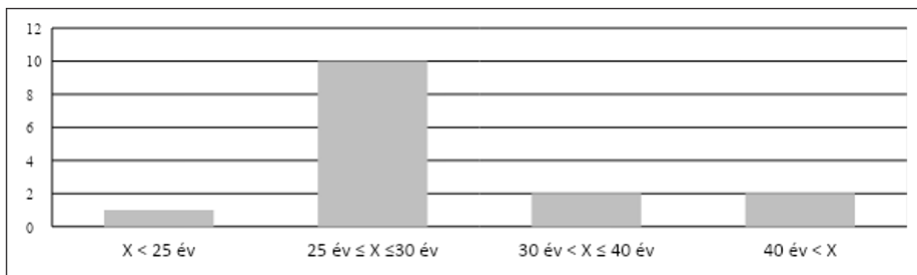
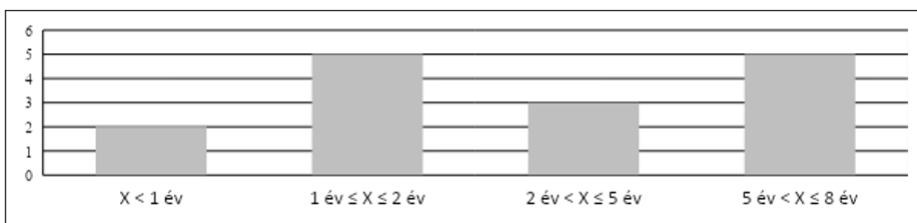
Jelen tanulmány arra tesz kísérletet, hogy megismerje a kisgyermeknevelők szakmai közérzetét és értelmezze azokat a perspektívákat, amelyeket a kisgyermeknevelők a szakmai jövőjükkel kapcsolatosan látnak. Ehhez azonban szükséges megismernünk az eddigi szakmai életutakat, kitekintve a pályaválasztás motívumaira, a csecsemő-és kisgyermeknevelő képzés élményeire és a bölcsődei intézményrendszer munkakörülményeire.

Minta, adatfelvétel

Az alapsokaságot a XI. kerületi Újbudai Bölcsődei Intézmények kilenc tagbölcsődéjében dolgozó csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-diplomával rendelkező kisgyermeknevelők száma jelenti, azaz 29 fő.

A kisgyermeknevelőket a kutatás megkezdése előtt egy e-mailben részletesen tájékoztattuk a kutatás céljáról és menetéről. A munkavállalók az adataik kezeléséhez adatkezelési nyilatkozatban járultak hozzá. A kutatásban való részvétel önkéntes jellegű volt, a mintába az összes jelentkező bekerült, azaz kutatásunkban összesen 15 kisgyermeknevelő vett részt, akik közül 10 fő csecsemő- és kisgyermeknevelő-gondozó OKJ-képesítéssel is rendelkezik.

A 3. és 4. ábra szemlélteti, hogy a kutatásunkban részt vevő alanyok többsége olyan fiatal, aki pár éve van a pedagóguspályán. A kisgyermeknevelők életkorát tekintve a legtöbben 25 és 30 életév közöttiek.

3. ábra*A kisgyermeknevelők életkora***4. ábra***A pedagóguspályán eltöltött évek száma*

A kisgyermeknevelők kétharmada gimnáziumban tanult, akik pedig szakközépiskolába jártak, azok közül többen ott végezték el a kisgyermekgondozó-nevelő képzést. (5. ábra)

5. ábra*Képzőintézmények típusának megoszlása, ahol a kisgyermeknevelők tanultak a főiskolai képzés előtt*

A járványügyi veszélyhelyzetre való tekintettel az adatgyűjtés online módon zajlott. Az online kérdőívet minden jelentkező e-mailben kapta meg. Az egyéni interjúk szintén online módon zajlottak előre egyeztetett időpontban. Az interjúk rögzítése diktafonnal történt, a hanganyagok szöveges átírásra, azt követően pedig megsemmisítésre kerültek.

Kutatási paradigma

Kutatásunk a kevert módszertanon alapszik. A kevert módszer formái közül a beágyazott felépítést alkalmaztuk, amely során kvalitatív és kvantitatív adatokat is gyűjtöttünk egy alapjaiban véve kvalitatív kutatás keretein belül. Ennél a felépítésnél a másodlagos módszertannak, jelen kutatásban a kvantitatív módszernek kiegészítő szerepe van. Eredményeinek értelmezhetősége a kvalitatív módszertannal szerzett adathalmazba ágyazódva történik (Király et al., 2014, p. 101). A két módszer keverésének a fő területe a tervezési szint volt, azaz a kvantitatív és a kvalitatív szakasz interakciójának szintjét az interaktivitás jellemzi. A kérdőívés és az egyéni félig strukturált interjúzás párhuzamosan zajlott (a módszerről lásd Király et al., 2014).

Kutatási kérdések

Kutatásunkban az alábbi kérdésekre kerestük a válaszokat:

1. Milyen tapasztalatokkal rendelkeznek, és hogyan vélekednek a BA-képzéssel kapcsolatosan a kisgyermeknevelők?
2. Milyen szakmai közérzettel rendelkeznek a kisgyermeknevelők?
3. Mik azok a feltételek, amelyek hosszú távon motiváltan, örömmel a pályán tarthatják a kisgyermeknevelőket?
4. Milyen perspektívákat látnak szakmai jövőjükkel kapcsolatosan?

A kutatás módszere és eszköze

Kutatásunkban két adatgyűjtési módszert kombináltunk: az egyéni írásbeli kikérdezés módszerét és a félig strukturált interjút. A kutatásban részt vevő kisgyermeknevelők az egyéni interjú mellett egy online kérdőívet töltöttek ki. Az interjúkészítés folyamata alatt, amely másfél hónapot vett igénybe, folyamatosan lehetőség volt a kérdőív kitöltésére. A kérdőív felépítése az alábbi 1. táblázatban látható.

1. táblázat

A kutatás kérdőívének felépítése

Egyértelmű, rövid válaszokat inspiráló ténykérdések	<ul style="list-style-type: none"> • Hány éves vagy? • Hol laksz? • Hol van a tartózkodási helyed? • Hány éve vagy a pedagóguspályán?
Feleletválasztást igénylő kérdések	<ul style="list-style-type: none"> • Az alábbiak közül kérlek, jelöld be, mely intézménytípusban tanultál. (Gimnázium/ Szakközépiskola) • Édesanyád iskolai végzettsége. (Legfeljebb 8 általános/ Szakmunkás/ Érettségi/ Felsőfokú) • Édesapád iskolai végzettsége. (Legfeljebb 8 általános/ Szakmunkás/ Érettségi/ Felsőfokú)

Terjedelmesebb kifejtést igénylő kérdések	<ul style="list-style-type: none"> • Amennyiben csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-szakot végeztél, jelöltél-e meg más felsőoktatási szakot a csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-szak mellett? Ha igen, mely szakot, és azt hányadikként jelölted meg? • A csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-szakot munka mellett végezted el? Ha igen, milyen munkát végeztél közben? • Az Újbudai Bölcsődei Intézmények előtt voltak-e korábbi munkahelyeid? Ha igen, melyek azok? • Van a családban pedagógus? Ha igen, hány pedagógus, és ők milyen korosztállyal foglalkoznak/foglalkoztak?
---	---

A félig strukturált interjú felépítése öt részből állt, amelyet a 2. táblázatban szemléltetünk:

2. táblázat

A félig strukturált interjú felépítése

Kérdéscsoportok	A kérdéscsoportokhoz tartozó kérdések
A pályaválasztásra irányuló kérdések	<ul style="list-style-type: none"> • Miért ezt a pályát választottad?
A képzéssel kapcsolatos kérdések	<ul style="list-style-type: none"> • Milyen volt a képzés? • Milyen élményeid voltak a képzéssel kapcsolatban? • Mit adott az egyetem?
A szakmai közérzetre irányuló kérdések	<ul style="list-style-type: none"> • Milyen a jelenlegi közérzeted ebben a hivatásban? • Milyen árnyoldalai vannak ennek a pályának? • A munkakörülményeket tekintve milyen változások szükségesek? • Honnan kapsz szakmai segítséget, támogatást? • Aki viszonylag hosszú ideig tartósan a pályán tud maradni, mert jól érzi magát, annak mi a záloga?
A hivatással kapcsolatos kérdések	<ul style="list-style-type: none"> • Mit szeretsz a hivatásodban? • Felmerült-e benned a pályaelhagyás gondolata? • Mit lehetne ezért a szakmáért tenni? • Milyen az ideális pedagógus pálya? • Kinek ajánlanád ezt a pályát?
A szakmai jövőt érintő kérdések	<ul style="list-style-type: none"> • Hogyan látod a szakmai jövődet?

Az eredmények elemzésének módszertana: a megalapozott elmélet

A megalapozott elmélet kifejezés két amerikai szociológus, Barney G. Glaser és Anselm L. Strauss 1967-ben megjelenő – A megalapozott elmélet felfedezése: stratégiák a kvalitatív kutatáshoz (*The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research, röviden: Discovery*) – könyvükben jelent meg (bővebben Kucsera, 2008). Glaser és Strauss módszere egy újfajta szemléltévváltást eredményezett a társadalomtudományi elméletalkotás és az empirikus adatok vonatkozásában. Az adatok fogalmi szintre történő növekedéséből születik a releváns elmélet, amelyhez induktív és abduktív logikájú lépések vezetnek (Sallay & Martos, 2018). Az 1970-es években különváltak Glaser és Strauss útjai, felfogásbeli különbségeik az adatok kódolásának eltérő koncepciói mentén érhetőek tetten (Kucsera, 2008).

A félig strukturált interjúk elemzése az Atlas.ti tartalomelemző szoftver segítségével valósult meg, amely a megalapozott elméleten – *grounded theory*-n – alapul. Elemzésünk e módszer elveit követi, az adatok elemzése az *induktív kategóriaalkotás* Glaser (1992) elemzési stratégiáján alapszik. Glaser elemzési módszerének a sajátosságai a következők:

- Előnyben részesíti a kreativitást.
- Nyitott az előre nem látható, újszerű interpretációkra (Mitev, 2015, p. 102).
- Tisztán induktív módszer. A kategóriák az empirikus anyagból fejlődnek ki.
- Az elemzési stratégia az adatok folyamatos összehasonlításán alapul.
- Szubsztantív és elméleti kódokat használ. A szubsztantív kódok spon-tán, nyitott kódokat foglalnak magukba, míg az elméleti kódok magasabb szinten állnak, elvontabbak és a szubsztantív kódokból épülnek fel, ezáltal körvonalazódik az elmélet.
- A kódolási eljárás során nyitott és szelektív kódokról beszélhetünk. A nyílt kódolással teljesen szétszedjük az adatot (jelen esetben az interjút). A szelektív kódolás során a nyitott kódokban egyre jobban kivehető kulcskate-góriákra összpontosítunk, minden mást ennek rendelünk alá, ezt akarjuk telíteni (Kucsera, 2008; Mitev, 2012; Mitev, 2015; Sántha, 2020).

A kutatás minőségi kritériuma

A kutatás megbízhatóságának eléréséhez a következő eljárásokat alkalmaztuk:

Az adatok szöveghű rögzítése (Szokolszky, 2004). Az interjúkat diktafon-nal rögzítettük, majd kutatóként saját magunk gépeltük be, ezzel már gyakorlatilag megkezdtük az elemzést. Jegyzetelés nélkül mind a 15 szöveget meghallgattuk, képet kapva a szöveg teljességéről, tartalmáról. A már be-gépelt szöveget újra meghallgattuk, ahol kellett a szöveget korrigáltuk és az így elkészült szöveg már technikailag is készen állt az elemzésre (Szabolcs, 2001).

A kutatók közötti egyetértés ellenőrzése (Szokolszky, 2004). A kódolási folyamat megbízhatóságának ellenőrzésére interkódolást alkalmaztunk, azaz, mindketten egymástól függetlenül kódoltuk ugyanazt a dokumentumot, majd a kapott kategóriákat összehasonlítottuk. A kódolási folyamat megbízhatósága kizárólag a szubsztantív kódolás során meghatározott kategóriákra vonatkozhat, ugyanis a többi fázisban történő kódolásnál a kutató kreativitása fontos szerephez jut, amelynek következtében szubjektív hatások jelenhetnek meg (Sántha, 2012).

A kutatás dokumentálása A kutatás minden lépését dokumentáltuk, a háttérinformációkat rögzítettük (Szokolszky, 2004).

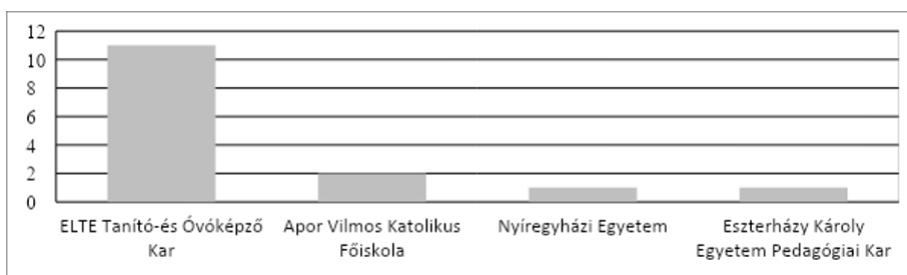
Az eredmények bemutatása

A kisgyermeknevelők csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-képzésen szerzett tapasztalatai

A mintánkban szereplő kisgyermeknevelők többsége az ELTE Tanító-és Óvóképző Karán szerzett csecsemő- és kisgyermeknevelő végzettséget. (lásd 6. ábra)

6. ábra

Képzőintézmények, ahol a kisgyermeknevelők tanultak

Megkérdeztük a kisgyermeknevelőket, hogy a csecsemő- és kisgyermeknevelő szak mellett jelöltek-e meg más felsőoktatási szakot. A 15 főből 5 kisgyermeknevelő jelölt meg egyéb szakot, ebből 3 fő nem a csecsemő- és kisgyermeknevelő szakot jelölte meg elsőnek. Az egyéb felsőoktatási szakok a következők voltak a csecsemő- és kisgyermeknevelők körében: óvodapedagógia, gyógypedagógia, biológia. A szakot 10 fő munka mellett végezte el, ebből 5 fő már kisgyermeknevelőként dolgozott valamely bölcsődében. A 15 főből 7 főnek található a családjában pedagógus végzettséggel rendelkező személy, ez meghatározó tényező volt pályaválasztásuk során.

A megkérdezett kisgyermeknevelők nagy része (10 fő) az OKJ-s képzés elvégzése után tanult tovább. Ennek következtében kutatásunknak nem várt

hozadéka, hogy megvilágításba kerültek a két képzési szint sajátosságai is. Többen megemlítették az OKJ-s képzésen oktató tanáraikat (aktív bölcsődei vezetők), akik saját szakmai személyiségükkel és javaslataikkal a továbbtanulás irányába motiválták a hallgatókat.

Az OKJ-s képzés volt számukra az első találkozás a szaktudással, a szakmai ismeretekkel, a bölcsőde világával. Ez a találkozás úgy tűnik, minden interjúalanyunk számára sikeres volt. Az OKJ-s képzésen, a gyakorlatorientált haladás és a tudást átadó tanáraikkal való együttműködés során vált egyre érdekesebbé, vonzóbbá a szakma, sok pozitív élményről számoltak be a résztvevők. Testközelbe kerülhettek a szakmával és a szakma gyakorlóival, sok élménnyel és megerősödött motivációval haladtak tovább. A kisgyermeknevelők iskolaválasztása sikeres volt, akikkel beszéltünk, elmondásuk szerint, a helyükön érezték magukat a képzési folyamatok elejétől fogva, egyikük sem gondolkodott a pálya elhagyásán.

Úgy érzik, a felsőoktatás az OKJ-s képzéshez képest kevésbé gyakorlatorientált, nem az OKJ „folytatása”, az intenzív gyakorlati tapasztalás megtorpan, ezt majdnem mindannyian említették csalódásként: *„A gyakorlati tudás hiányzik a BA-képzésből.”*; *„A főiskolán a gyakorlat nagyon kevés volt.”*; *„Én szerettem volna, ha a gyakorlatból lenne több.”*; *„Nem érzem azt, hogy gyakorlatban sokat adott volna számomra a BA-képzés, az alapokat inkább az OKJ-s képzés adta. A BA-képzésen is nagyon jól éreztem magam, meg voltam elégedve az ELTE oktatásának minőségével.”*; *„Az OKJ-s képzésen sokkal több volt a gyakorlat.”*; *„A BA-képzésen sokkal kevesebb a gyakorlat.”*; *„Sokkal több gyakorlatot kellene beépíteni a BA-képzésbe.”*

A BA-képzésen a gyakorlat élményei is mások voltak. Úgy érezték kevésbé vehettek részt a csoport életében, sokáig csupán mint megfigyelők voltak jelen. A négyhetes összefüggő terepgyakorlaton teljesedhettek ki a kisgyermeknevelők, úgy gondolják, több ilyenre lenne szükség a képzés alatt.

Azok a kisgyermeknevelők is, akik nem végezték el az OKJ-s képzést, kevésnek ítélték a gyakorlatot a BA-képzésen.

A megkérdezett kisgyermeknevelők a BA-képzés minőségi, gazdag ismeretanyag átadását emelték ki: *„Igazi ismeretanyagot a főiskolán kap az ember.”*; *„Ami nagyon tetszett a képzésen, hogy a tanárok partnerként kezeltek. Az elméleti oktatás is jó volt.”*; *„A BA-képzés elméletben sokat adott számomra.”* Olyan szakirodalmi tájékozottságra tettek szert, amelyet a gyakorlatban is sikeresen alkalmaznak: *„Irodalomban olyan jó könyveket ajánlottak, ezért nagyon hálás vagyok.”*; *„Az irodalom szempontjából nagyon sok pluszt kaptam az egyetemről.”*; *„A főiskola nagyon sokat adott ismeretben, az irodalmat emelném még ki. Olyan dolgokra hívta fel a figyelmemet, amelyekre eddig nem gondoltam. Ez alapján írtam meg a meséimet.”*

A BA-képzéssel kapcsolatban a kisgyermeknevelők néhány tárgyat, ismeretkört is megemlítettek, amelyeket hasznosnak éreztek, örömmel tanultak (a tudásátadás módja és a tananyag maga is vonzerővel bírt), illetve a diploma megszerzése után a mindennapok során hasznosítani tudták azokat.

Ezek a gyermekirodalom, a gyógypedagógia, a pszichológia, az ének-zene és a vizuális neveléshez tartozó tárgyak voltak: „A képzésen az egyik legjobb az volt, hogy megtanultam furulyázni, amit a gyakorlatban tudok alkalmazni.”; „Az ének szempontjából nagyon sok pluszt kaptam az egyetemről.”; „A pszichológiai oldalt emelném ki, mindig is mélyebben érdeklődtem a pszichológia és a gyógypedagógia iránt, a kutatások iránt, itt az egyetemen több féleven keresztül beleástuk magunkat. A mentálhigiénés órák nagy gyakorlati tudást adtak.”; „Az egyetem nagyon sok tapasztalatot adott, az étellel kapcsolatosan is. A pszichológia kiemelkedő tudást adott.”; „Gyermekirodalomból egy széles spektrumot kaptunk. Ez az OKJ-s képzésen nem volt. A kortárs gyermekirodalmat be tudtam emelni a munkámba és ez nagyon jó volt.”; „A gyermekirodalmat, a vizuális neveléssel kapcsolatos órákat nagyon szerettem.”

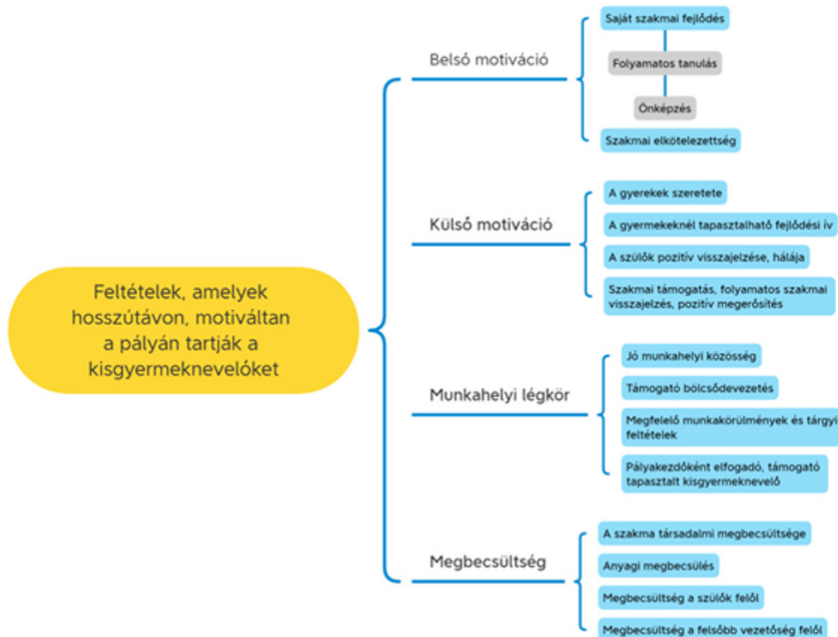
A közismereti jellegű tárgyak tanulását, komoly számonkérését néhányan feleslegesnek tartották, azonban volt, aki kiemelte ezen tárgyak jelentőségét is: „Ami bennem volt, hogy a három év alatt minden tudást magamba szívjak, és úgy voltam velem, hogy mindennek megvan az oka, hogy mit miért tanulunk és ez a háttértudás fontos lesz, segít majd abban, hogy több oldalról lássak egy problémát. Legyenek forrásaim szakmailag, ami után tudok olvasni.”

Az interjúkból kirajzolódott olyan mintázatok is, amelyek a BA-képzés hozadékára irányulnak: „Nekem sokat adott, sokkal többnek érzem magam.”; „A BA-képzés irányt mutatott, merre szeretnék menni. Mindig kell tanulni, tovább fejlődni.”; „Kitartást tanított nekem a főiskola.”; „Egyébként én élveztem nagyon, átélni az egyetemi közösséget, azt, hogy milyen egyetemre járni.”

A két képzési forma eltérő tapasztalatai megragadhatók azon kisgyermeknevelők számára, akik mindkettőt megismerhették, így azok a hiányok is, amelyeket a későbbi gyakorlati munka során kellett bepótolniuk. Hiányolták a kisgyermeknevelői dokumentációval kapcsolatos készségek fejlesztését, vagy akár a dokumentáció elemeinek olyan ismeretét, ami példákon keresztül kerül feldolgozásra. A gyakorlat hiányát mindannyian említették. Elmondásuk szerint az olyan fontos készségek, amelyek a váratlan és változó helyzetekben fontos vázai a kisgyermeknevelők komplex munkájának – kommunikációs készségek, önismeret – szintén hiányosan szerepeltek a tananyagban. A kisgyermeknevelők számára a szülőkkel való együttműködés során átélt kommunikációs helyzetek jelentik a legnagyobb kihívást a jelenlegi mindennapi munka során. Ehhez muníciót a kommunikációs készségfejlesztés és az önismereti munka adhat. Az elméleti ismeretek vagy gyakorlati fogások nem elegendőek a többszörösen összetett helyzetek kezelésére. A kisgyermeknevelői, felsőoktatásból kilépő kör gyakran a fiatalabb korosztályt képviseli, emberismeretben, életismeretben a legjobb szándék és legmagasabb szintű tudás ellenére sem rendelkeznek sok tapasztalattal. Rásegítés nélkül a személyközi helyzetek lehetnek a szakmai elakadások forrásai. A bölcsődén belül történő támogatások helyell-közzel tudnak ezen segíteni, amennyiben megvalósulnak, de a felsőoktatás képzései lehetnének az első állomásai a téma megismerésének, a személyes kérdéseken való munkának

7. ábra

A pályán maradás feltételei a kisgyermeknevelők szerint

A kutatásunkban szereplő kisgyermeknevelőknek – akik kivétel nélkül motiváltan, célirányosan érkeztek a csecsemő- és kisgyermeknevelő pályára – a *folyamatos fejlődés perspektívája*, a lineáris haladás „felfelé” a szakmai tudásokban és a szakmai feladatokban fontos motiváló tényezők és a jelenben zajló munkára hatással vannak. Az interjúalanyok számára az energia- és munkabefektetés a szakmai ismeretek megszerzésébe nem egy lezárt folyamat a munkába állással. A kisgyermeknevelők az egyetem, főiskola elvégzésével közel kerülnek a még megszerezhető ismeretekhez, tudományágakhoz, jelenségekhez, konkrét képzésekhez, saját kompetenciakészletük gyarapodik, önértékelésük nő. Az érdeklődés újabb szakmai témák és területek iránt, valamint a további tanulási motiváció minden alanyunknál megjelent: „A saját szakmai fejlődésem miatt is szeretem ezt a munkát csinálni.”; „Folyamatosan fejlődik az egyén és képezi magát mindennap.”; „Mindent szeretnék tudni, jól csinálni, ez hajt legbelül.” A tanulási kedv konkrét (anyagi, szervezési) támogatása intézményi, vezetői, szakmai szinten fontos eleme lehet a diplomás kisgyermeknevelők pályán való megtartásának. A kisgyermeknevelők számára a csoportszoba csak akkor tud elég tágas lenni, ha messzire látnak ki belőle, és ha fejlődhetnek a mindennapi munkájuk során, amelyben a nevelő-gondozó munka mind

a gyermek, mind a kisgyermeknevelő számára perspektívába helyezhető (a gyermek fejlődési útjának kísérése, a családokért így a társadalomért végzett munka, a saját fejlődés élménye). Az itt és most momentumok akkor válhatnak gazdaggá, tartalmassá, ha a kisgyermeknevelő elégedett azzal, ahol van, és amit csinál. Ha tudja, hogy mi az értelme, célja a konkrét cselekvéseinek, hogy hogyan hat ezzel nagyobb rendszerekre. Szélesebb értelmezési keretben látni a napi munka apró történéseit és átélni a jelentőségét minden mozzanatnak – örömmel végzet munkához vezet. Ahhoz, hogy az ismeretek ne „pangjanak”, ne maradjanak mozdulatlanok, új ismeretek megszerzése és azok integrálása (kipróbálása, beépítése) szükséges újra és újra.

A visszajelzések jelentősége is ide tartozik. A gyerekek szeretete, mint külső motiváció sokszor felbukkant az interjúk során: *„Ami örömet okoz, az arc, mikor látom a visszajelzést a gyerek arcán. Az emberi visszajelzés. Adtál valamit, foglalkoztál vele, ezt úgy vissza tudják adni, hogy az hihetetlen.”*; *„Megtalálok bennük azt az örömet, amire úgy vágyik az ember, az őszinte szeretetet. Jön a gyerek és megölel, pedig te csak egy kisgyermeknevelő vagy.”*; *„A gyerekek szeretete az, ami motivál.”*; *„A gyerekek szeretete tart a pályán. Elvetek magokat, minden hat a gyerekekre.”*; *„Az tart valakit ezen a pályán, ha meg tudja találni a gyerekek örömeiben a saját örömét.”* A gyermekek-nél tapasztalható fejlődési ív szintén motivációs tényezőként jelenik meg a kisgyermeknevelők körében: *„A gyerekeknél jó látni a fejlődési ívet, amit én beleteszek, az visszajön.”*; *„A gyerekek hálája motivál, és a fejlődési ív, amit a gyerekeknél látok.”*; *„Várom a gyerekeknél a fejlődési szintek elérését.”*

A szakmai munkával kapcsolatos visszajelzések és a családoktól érkező jelzések szintén nagyon fontosak a kisgyermeknevelők számára. A szakmai visszajelzések szintén támogatják a konkrét feladatokban való fejlődést, de még fontosabb szerepük van az egyén szakmai, szervezeti identitása és végső soron a szakmai közérzet szempontjából: *„Fontos, hogy megköszönjék a munkádat, érezd, hogy megbecsülnek. Amikor megcsináltam a gyakornoki vizsgámat, és az intézményvezető is ott volt és megköszönte a munkámat, én majdnem elsírtam magamat.”* A visszajelzések, főleg, ha az szakmailag hozzáértő személy, intézményvezető/bölcsődevezető/szaktanácsadó irányából megfelelő minőségben zajlanak (keretезetten, elegendő időt hagyva rájuk, dialógusban, rendszeresen, elvárhatóan), a szakmaiságot, professzionalizmust erősítik és azt az élményt jelentik a munkavállalónak, hogy közösen, közös szakmai alapokon, egy folyamatos figyelem mellett, fontos munkát végeznek. A kisgyermeknevelők jelezték a visszajelzésekkel kapcsolatos hiányérzetüket: *„A kisgyermeknevelők fejlődéséhez nagyon fontos lenne a pozitív megerősítés, hogy jól csinálja a munkáját, hogy szükség van rá, ez motiválja az embert.”*; *„Sokkal több visszajelzést várnék a felsőbb vezetőségtől a munkámmal kapcsolatosan.”* Szükségük van támpontokra és arra, hogy azt érezzék, fontos, amit és ahogyan tesznek nap, mint nap.

A családoktól érkező visszajelzések nem garantáltak, habitus, egyedi, egyéni kommunikációs lehetőségek függvénye, van, aki tud, akar visszaje-

lezni, de nem egyöntetű és nem biztos, hogy olyan módon történik, ami a kisgyermeknevelő számára konkrét szakmai támpontokat adna. Inkább globális, pozitív jelzésekként érkeznek. A korábbi években az intézményünkben folytatott szülői elégedettségi kérdőívekben a szülői visszajelzések már pontosabb és összemérhető dimenziókról adtak képet a kisgyermeknevelők számára, de nem személyre szólóan. A visszajelző kérdőívek eredményeinek értelmezése szakmai lehetőséget teremt a konklúziók levonására. Ezt az alkalmat a vezetőnek szintén érdemes megteremtenie.

A szakmai személyiség támogatásának másik fontos lehetősége a csoportos formában történő közös „szakmázás”. A jól működő bölcsődei csoportok általában megteremtik maguk számára a rendszeres megbeszéléseket, de minden kisgyermeknevelő számára fontos lenne a rendszeres, strukturált esetmegbeszélés, közös gondolkodás. A kisgyermeknevelők egy viszonylag szűk felnőtt körrel töltik a napjaikat, leginkább két, három felnőtt működik szorosan együtt a napi munka során. Igen érzékeny területe a szakmai életüknek ez a szoros kötelék. A gyermekekkel zajló gondozás és nevelés során a figyelem, a jelenlét, a kommunikáció leginkább számukra van fenntartva és elengedhetetlen ennek a kiegyensúlyozott, állandó minősége. A felnőttek együttműködése nem vehet ebből el. Ezért a kisgyermeknevelők számára kiemelten fontos az együtt dolgozó párok, csoportbeli munkatársak között a harmonikus munkakapcsolat: *„Tényleg nagyon fontos, hogy egy nagyon jó társad legyen, akivel megértitek egymást.”* Ennek a megteremtéséhez egymás megismerésén, a rendszeres kommunikáción át vezet az út. A tágabb bölcsődei munkatársi környezet, az egy intézményben dolgozó kisgyermeknevelők kapcsolódásai szintén sokat adnak a szervezeti identitás kiépüléséhez és a tudásmegosztáshoz, tanuláshoz, fejlődéshez. Kirajzolódott az is, hogy a kisgyermeknevelőknek erre igénye van, és a vezető teremtheti meg ennek lehetőségeit, illetve a szakmai megbeszélőcsoportok, esetmegbeszélések adhatnak hozzá megfelelő keretet. A kisgyermeknevelőknek a saját hivatásstudatuk, szakmai ismereteik, határaik és lehetőségeik ismerete, tudatosítása azért fontos, hogy magabiztos, egyenrangú félként lehessenek partnerei a szülőknek gyermekük nevelése során.

A kisgyermeknevelők az interjúk során rendszeresen kiemelték a jó munkahelyi közösség fontosságát: *„Ami itt tart, az még a közösség, ami kialakult a munkahelyemen.”; A kollégákkal való kapcsolat nagyon fontos, hogy olyan közegbe kerüljek, ahol jól érzem magamat.”; „A kollégákkal való kapcsolat nagyon fontos, és jó velük együtt dolgozni.”; „Nagyon fontos, hogy az ember megtalálja azt a helyet, azt a bölcsődét, ahol jól érzi magát.”* Ez azt jelenti, hogy a napi munka során történő együttműködés minősége, élménye, hangulata nagyban befolyásolja a gyermekekkel végzett minőségi munkát és a motivációt, a szakmai közérzetet és a hosszú távú szakmai terveket. A kisgyermeknevelők véleménye alapján a jó bölcsődei közösség a vezető által teremthető meg. A vezető munkatársakhoz való viszonyán keresztül tudja a szakmai munkát megfelelően támogatni. A vezetők aktív jelenlétét, megszólíthatóságát

gát, támogatását, nyitottságát és szakmai tudását a kisgyermeknevelők a saját szervezeti közérzetük alapvető pilléréként említették: „A bölcsődevezető ne főnök legyen, hanem vezető, mert ha azt jól csinálja, akkor az mindenkinek jó, az a kulcsa, hogy tudja magával vinni az embereket.” A szakemberek felé irányuló kommunikáció tisztasága, nyíltsága, közvetlensége egy folyamatos jelenléttel párosulva a szervezet iránti bizalmat, a megtartottságot hívja életre. A vezetők időben megfelelő és minőségi reakciói eseményekre, történésekre, valamint lojalitása a munkatársai iránt nagymértékben erősítik a kisgyermeknevelők biztonságérzetét és a munkamotivációját.

Az interjúkból kirajzolódott, hogy mennyire fontos és meghatározó, hogy a pályakezdő pedagógus elfogadó, támogató, tapasztalt kisgyermeknevelő mellé kerüljön: *„Nagyon jó csoportba kerültem, az én kolléganőm egy közel negyvenéves tapasztalt kisgyermeknevelő volt, aki nagyon sokat segített nekem abban, hogy megtaláljam a helyemet a csoportban. Hagyott engem kibontakozni, de közben segített, hogy önállóan is el tudjam végezni a feladatokat. Nem azt éreztem, hogy ő a főnök, hogy szó szerint követnem kell, hagyta, hogy rájőjjek a dolgokra.”; „Nagyon meghatározó és nagyon fontos, hogy kinél kezd a pályakezdő, erre nagyon oda kellene figyelni. Volt pályakezdő, aki azért ment el, mert nem jó személynél kezdett.”; „Biztonságot adott, hogy olyan kolléganőhöz kerültem, aki tapasztalt volt.”*

A kisgyermeknevelők számára is alapvető, hogy megfelelő munkakörülmények között és tárgyi feltételek mellett dolgozzanak, ezek a tényezők szintén befolyásolják a szakmai közérzetüket: *„Fontos a környezet, hogy a bölcsőde is olyan legyen, ahol az ember szívesen dolgozik.”; „Ami engem elijesztene, az a rossz munkakörülmények, és ha nem lenne semmi újdonság, nem lenne oktatás, akkor belefásulna az ember.”*

A társadalmi megbecsültség érzésének hiánya, mint a szakmai közérzetüknek meghatározó eleme szinte minden adatközlőnél felmerült: *„Még mindig társadalmi szinten nem vagyunk megbecsülve, pedig állítom, hogy itt folyik a legnagyobb munka, itt van a megalapozás. A régmúlt gyermekmegőrző jelleg az ott leragadt, és nincs visszhangja, hogy mennyit fejlődött a bölcsőde.”; „A köztudatban sem vagyunk benne, ez egy nehéz munka fizikailag és lelkileg is.”; „A kisgyermeknevelő szakma nincs elismerve, mintha nem is létezne, pedig ez a legmeghatározóbb korosztály”*

A szülőktől (bölcsődei) jövő megnyilvánulások, megszólítások azt a képet mutatják, hogy nincs körvonalozott elképzelésük se a kisgyermeknevelők képzettségét se a feladataik összetettségét tekintve: *„Elismerés az, amire mindenki vágyik, aki ebben a szakmában dolgozik. Alapdolog, hogy ismerjenek el, a társadalom is. Ebben benne van az is, hogy a szülők ne szólítsanak dajkának, dadusnak.”; „Volt olyan szülő, aki, amikor meghallotta, hogy főiskolán végezttem, akkor teljesen megkönnyebbült, hogy milyen szakképzett emberek vigyáznak az ő gyerekeire. Van mögötte egy tudás.”; „A szülők nagy része nem tudja, hogy mit csinálunk a csoportban, mennyit tanulnak a kisgyermeknevelők.”* A kisgyermeknevelő megnevezés is csak a bölcsőde irányából érkezik, egyébként

a köztudatban gondozónő, dadus, dada, dajka – néven ismert, ennek a dajkáló, gondozó jelentéseit kifejezve. A gyermekek beszkottatási időszakában a szülők elvileg belelátanak a gondozó-nevelő munkába, mégsem tudják, mi is történik a nap során. Hiszen nem erre figyelnek. Nem kapnak erről kiemelten tájékoztatást, csak azzal kapcsolatban, ami az ő szülői együttműködésüket is érinti.

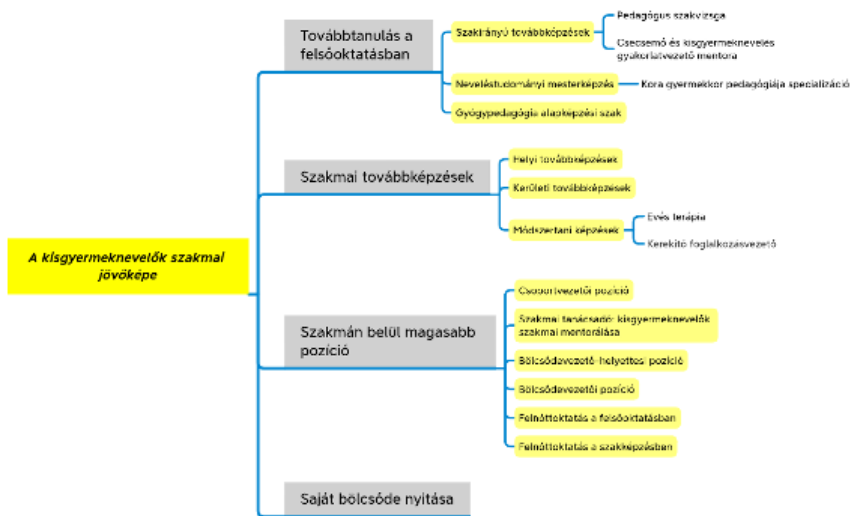
Az interjúkban az anyagi megbecsülés fontossága is felbukkant: „*Negatívum a fizetés, és hogy nem vagyunk megbecsülve;*”, „*Fontos a megélhető fizetés;*”, „*Ha elhagynám a pályát, az a fizetés miatt lenne, nem lehet belőle megélni.*”

A kisgyermeknevelők szakmai jövőképe

A megkérdezett diplomás kisgyermeknevelők nem tekintik végállomásnak és végcélnek jelenlegi munkájukat. Kivételet nélkül mindannyian konkrét továbbtanulási, tanulási és jó néhányan konkrét szakmai jövőképpel is rendelkeznek. (8. ábra)

8. ábra

Kisgyermeknevelők szakmai jövőképe

A továbbtanulás iránya a saját érdeklődésekhez vagy a távolabbi célokhoz rendelhető ismeretek megszerzéséhez kapcsolható. Egyöntetűnek mondható, hogy a csoportban való munka hosszú távon nem jelent valódi perspektívát, de maga a „bölcsőde tudománya” és a bölcsőde világa elég érdekes, gazdag és fontos számukra, nem szeretnék felcserélni valami másra: „*Szeretnék még tanulni, de kizárólag a szakmán belül;*”, „*Mindenképpen szeretnék valamit tanulni, ami a gyerekekkel kapcsolatos.*” A diplomás fiatalok látnak

perspektívákat a „bölcsoédében”. A BA-képzésen látogatott gyakorlati órák élményei többük számára meghatározóak voltak, találkozhattak olyan tapasztalt kollégákkal, akik jól támogatták őket a kezdeti lépésekben vagy éppen arra látták rá, mi hiányzott számukra.

A mentorálás, a fiatalok segítése a pályán, a szakmában való eligazítás az egyik irány, ami a szakmai jövőképek között megjelenik: *„Én is szeretnék mentori képzést csinálni, hogy én is lehessenek a hallgatóknak a szakmai mentora a bölcsoédében.”; „Szeretnék többet tanulni, egy olyan személy szeretnék lenni, aki segíti a leendő kisgyermeknevelőket, akár egy mentor is lennék.”; „Szeretném magamat képezni, a mentorképzés is érdekel.”*

A kisgyermeknevelők csoportvezetői, bölcsoédevezetői és oktatói aspirációi szintén jelen vannak az elképzelések között: *„Szívesen lennék csoportban csoportvezető, ez ad egy nagyobb felelősséget. Erre nekem szükségem lenne”; „A pedagógusoktatásba több olyan szakember kellene, akik maguk tapasztalták meg a csoportban a dolgokat. Tehát vezetői vagy oktatói munkakörben képelném el magamat.”; „Szeretnék bölcsoédevezetői képzést is elvégezni, mert szeretném majd később kipróbálni magamat vezetői szerepben is.”*

A kisgyermeknevelők szinte mindig kiemelték a vezetővel való jó, termékeny kapcsolatukat, akik példát és szakmai segítséget jelentenek a mindennapokban számukra. Ezek a pozitív, inspiráló példák alapjául szolgálnak a megkérdezett kisgyermeknevelők távolabbi terveinek.

A megkérdezett diplomás kisgyermeknevelők megfelelően tájékozottak a jelenlegi képzési repertoárt és a továbbhaladás lehetőségeit illetően, ez köszönhető a felsőoktatásban való aktív részvételnek, ahol az információk jóval közelebb vannak a hallgatókhoz. A diplomás kisgyermeknevelők rá is éreznek az ebben rejlő lehetőségekre, a korábbi oktatásban megélt sikereik és a szakmai bevalásuk, a pályaválasztásuk sikere a tanulás, a változás, a fejlődés irányába elkötelezetté teszi őket. A felsőoktatásban való továbbtanulás (szakirányú továbbképzések, neveléstudományi mesterképzés és a gyógypedagógia alapképzési szak), valamint a szakmai továbbképzések (helyi és kerületi továbbképzések, valamint módszertani képzések) megjelennek a kisgyermeknevelők tanulási tervei között. Elmondásuk szerint a vizsgázással, tanulással járó nehézségek sem jelentenek akadályt számukra.

A kisgyermeknevelők szakmai kiteljesedésének csúcsa egy saját bölcsoéde „megalkotása” lehet: *„Szeretnék egy magánbölcsoédét nyitni később, fontos feljebb lépni a ranglétrán, ehhez viszont tudásra van szükség.”*

Konklúzió

Összességében, azon túl, hogy a diploma megszerzésével egy komoly cél teljesült, a BA-képzés elvégzésének a megkérdezett kisgyermeknevelők által a jelenben megragadható hozadéka az élethosszig való tanulás iránti elkötelezettség kialakulása, az önbecsülés érzése, a jövőbeni célok realizálásának lehetősége vagy az oda vezető út önálló, tudatos megteremtésének biztonsága.

A BA-t végzett kisgyermeknevelők magabiztosak az elméleti és gyakorlati ismereteiket illetően és azzal kapcsolatban is, milyen lehetőségeik vannak a további szakmai útjukon.

Minden kisgyermeknevelőre igaz, hogy nem „tartható” csak a csoportszobában, mint egy el nem fogyó lelkesedés. Ki kell „engedni” olyan terepekre, ahol új nézőpontokat, módszereket, szemléleteket ismerhet meg. Ahol a tanuló énje újra és újra aktívvá tud válni. Ez teremti meg a lehetőséget arra is, hogy a saját munkájára, esetleg rutinszerűen végzett feladatokra, napi működésre távolabbról rátekinthessen, hogy azok életre keljenek, megújuljanak. Ahhoz, hogy a saját, már meglévő kompetenciáit, ismereteit tudatosan alkalmazza, meg kell „forgatnia” az új ismeretekben.

A bölcsőde diszkréten teszi a dolgát. Pedig tehetné akár büszkén, transzparensten is. A bölcsődében dolgozó szakemberek tapasztalatai, ismeretei fontos és hasznos ajándékok a kisgyermeket nevelő családok számára. Ahhoz, hogy részesülhessenek a bölcsődékben felhalmozott tudásokból, a kisgyermeknevelőknek megfelelő szakmai önbizalommal és kompetencia élménnyel kell végezniük a munkájukat, ami szoros összefüggésben van a családokkal való együttműködés és társadalmi megítélés milyenségével. A családok, a szülők keveset tudnak a bölcsődéről, előfeltételezésekre, a társadalom által jelenleg közvetített belső képekre vagy megérzésekre támaszkodnak. A bölcsődében folyó munkának, a gondozási és nevelési feladatok mibenlétének, a szakértelem mögötti képzési folyamatoknak és azok tartalmának megismertetésével a szülők és a kisgyermeknevelők közötti kapcsolat más alapokról építkezne. A közös „tudás” szükségtelessé tenné a bölcsődei kisgyermeknevelők társadalmi megítélés következtében kialakult rossz érzéseit, ami a szakmai identitásukra is hatással lehet. A megfelelő tájékoztatáson alapuló társadalmilag megelőlegezett bizalom kiépítése szakpolitikai kérdés és nem kizárólag a bölcsőde feladata, de sokat tehet érte. Csak a szak tudásában és a szakmai személyiségében folyamatosan gondozott, támogatott szakemberi kör tud annak a képnek megfelelni, amit mi, a bölcsődékben hivatásukat gyakorlók, szeretnénk látni, láttatni önmagunkkal kapcsolatban.

Úgy gondoljuk, hogy csak a magasan képzett, szakmai személyiségében folyamatosan gondozott, képzésekkel, önismereti munkával támogatott és társadalmi szinten elismert, megismert bölcsődei kisgyermeknevelők tudják a kora gyermekkor kiemelten fontos korszakát a családokkal partneri együttműködésben jól támogatni.

Zárszó

Kutatásunk nem zárult le a csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-végzettséggel rendelkező kisgyermeknevelők szakmai közérzetének és jövőképeinek megismerésével. Kutatásunk az OKJ-s végzettséggel rendelkező kisgyermeknevelők szakmai közérzetének és jövőképeinek a feltárásával folytatódik. Jelen kutatás segítséget jelent a két csoportot célzó összehasonlító elemzésben.

Irodalom

- 6/2016. (III. 24.) EMMI rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet módosításáról
- Dén-Nagy, I, Géring, Zs., Király, G. & Nagy, B. (2014). Kevert módszertanok alkalmazása a munka- magánélet egyensúly kutatásában. *Kultúra és Közösség*, 5(3), 149–158. Corvinus kutatások. <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/1892/> (2021. 02. 04.)
- Király, G., Dén-Nagy I, Géring, Zs. & Nagy, B. (2014). Kevert módszertani megközelítések. Elméleti és módszertani alapok. *Kultúra és Közösség*, 5(2), 95–104. Corvinus kutatások. <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/1895/> (2021. 02. 04.)
- Kucsera, Cs. (2008). Megalapozott elmélet: egy módszertan fejlődéstörténete. *Szociológiai Szemle*, (3) 92–108. Magyar Szociológiai Társaság. https://szociologia.hu/dynamic/SzocSzemle_2008_3_092_108_KucserCs.pdf (2021.02.17.)
- Mitev, A. Z. (2012). Grounded theory, a kvalitatív kutatás klasszikus mérföldköve. *Vezetéstudomány*, 43(1), 17–30. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2012.01.02>
- Mitev, A. (2015). Elméletalkotó technika – A kutató elméletet fejleszt. Grounded Theory. In Horváth, D. & Mitev, A. (Eds.), *Alternatív kvalitatív kutatási kézikönyv* (pp. 85–126.). Alinea Kiadó.
- Podráczky, J. (2020). A csecsemő- és kisgyermeknevelő képzés a pedagógusképzés rendszerében – az első 10 év mérlege. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 8(1), 5–14. <https://doi.org/10.31074/gyntf.2020.1.5.14>
- Sallay, V. & Martos, T. (2018). A grounded theory (GT) módszertana. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 73(1/2), 11–28. <https://doi.org/10.1556/0016.2018.73.1.2>
- Sántha, K. (2012). Numerikus problémák a kvalitatív megbízhatósági mutatók meghatározásánál. *Iskolakultúra*, 22(3), 64–73. <http://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/21248> (2021. 02. 17.)
- Sántha, K. (2020). Abdukció a kvalitatív tartomelemzésben. *Neveléstudomány, Oktatás – Kutatás – Innováció*, 8(2), 26–36. <https://doi.org/10.21549/NTNY.29.2020.2.2>

Bencsikné Molnár, R. & Orbán, D.

**Professional well-being and vision
of graduate early-childhood educators**

The present study concerns the professional well-being of graduate early-childhood educators and attempts to interpret the perspectives of early childhood educators in relation to their professional future. For this, it was essential to get to know their professional way of life, looking at the motives of career choice, the experiences of infant and early-childhood education training, as well as the working conditions of the nursery institutions. Our research includes 15 graduate early-childhood educators working in Újbuda Nursery Institutions, 10 of whom are also OKJ-qualified. The unexpected result of our research was that light was also shed on the distinctive features of the two levels of training. In our research we combined the individual written interviewing and the semi-structured interview. The semi-structured interviews were analyzed using Atlas.ti content analysis software, which is based on grounded theory. Our analysis follows the principles of this method, the analysis of the data – the inductive categorization – is based on the analysis strategy of Glaser (1992). The results point to the conditions that can keep early childhood educators motivated and happy in the long run in their pedagogical career, ensuring healthy professional well-being. A high professional calling is reflected in the fact that all of the early-childhood educators interviewed who work in our institution have continuing education training, some with a specific professional outlook related to the profession. Our results may provide not only important knowledge of the nursery specialty and the professionals working in its development, but the variety within the infant and early-childhood profession also offers highlights for parents.

Keywords: nursery, professional well-being of early-childhood educators, vision, grounded theory, qualitative content analysis

Bencsikné Molnár Réka: <https://orcid.org/0000-0002-1758-6816>